

KEHITYSYHTEISTYÖN LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEEN TYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: 30.8.2023

Paikka: Ulkoministeriö Kavaku/Teams

Osallistujat:

Apulaisosastopäällikkö Juha Savolainen, Ulkoministeriö
(puheenjohtaja)

Yksikön päällikkö Emmi Oikari, Ulkoministeriö

Yksikön päällikkö Ramses Malaty, Ulkoministeriö

Tiiminvetäjä Oskar Kass, Ulkoministeriö

Lainsäädäntöneuvos Johanna Lahti, Ulkoministeriö

Ylitarkastaja Venla Voutilainen, Ulkoministeriö

Lainsäädäntösihteeri Sara Piirainen, Ulkoministeriö

Lainsäädäntösihteeri Annastiina Ali-Lekkala

Tarkastaja Eetu Tulonen, Ulkoministeriö (sihteeri)

Asiantuntijat:

Hallintojohtaja Minnamari Marttila, Finnfund

1. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio

2. Hankkeen alatyöryhmien edistyminen

a) Lainat ja sijoitukset -alatyöryhmä:

Työsuunnitelmaa on päivitetty. Toimivaltaperusteita koskevat selvitykset ja valtion yksityisiin rahastoihin osallistumisesta koskevat selvitykset priorisoidaan. VM:n kannan mukaan alustavasti vaikuttaisi siltä, että laina- ja sijoitusmuotoisessa kehitysyhteistyössä on kyseessä finanssipoliittinen päätöksenteko, eikä tätä ole tarvetta säädellä enempää, kuin miten muusta sijoituspoliittisesta päätöksenteosta on säännelty. Alatyöryhmä on laatimassa valtiovarainministeriölle ja valtioneuvoston kanslialle lausuntopyyntöä virallisen näkemyksen saamiseksi ministeriöiden toimialaan kuuluvista kysymyksestä. VNK:n kanssa tulee keskustella toimivallasta ja sovellettavasta lainsäädännöstä. Valtiontukikysymykset rahastoissa vaativat lisäksi lisäselvityksiä mm. VM:n RMO:n kanssa, minkä lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön valtiontukiasiantuntija on tarkoitus saada kuultavaksi alatyöryhmään.

Arviomuistiota ei tässä alatyöryhmässä tultane antamaan vuoden lopussa, sillä muiden ministeriöiden toimialaan kuuluvien kysymysten selvittäminen vie aikaa. Aikataulun todettiin olevan vaikea arvioida, sillä on mahdollista, että esiselvityksen lopputuloksena todetaan nykyinen sääntely riittäväksi. On kuitenkin myös mahdollista, että nykyinen säädöspohja ei riitä ja vaatii useita muutoksia, jotka tulevat tässä tapauksessa viemään aikaa. Alatyöryhmälle esitettiin, että priorisoidaan selvitykset valtion edellytyksistä osallistua yksityisten hallinnoimiin rahastoihin.

b) Finnfund-alatyöryhmä

Alatyöryhmä on tavannut edellisen kerran 15.6. ja 17.8. Kokouksissa keskusteltiin palomuurista viranomais- ja sijoitustoiminnan välillä sekä ulkoministeriön ohjauksesta ja valvonnasta. Alatyöryhmän

selvityksistä käy ilmi, että julkisesta hallintotehtävästä tulee säädellä tarkkarajaisesti ja toimintojen tulee myös tosiallisesti olla erilliset työntekijöiden esteellisyysväittämiseksi. Sekä julkista hallintotehtävää hoitavien työntekijöiden esteettömyyden, että organisaatiota koskevan puolueettomuuden toteutuminen vaatii vielä lisäselvityksiä, mutta sen osalta ollaan jo edistytty.

Alatyöryhmä pyysi kantaa seuraaviin asioihin

1. Valtionavustusten myöntäjä. Tulisiko valtionavustusten myöntämistä koskevan jatkoselvitysten lähtökohtana olla ensisijaisesti avustuspäätöksiä varten perustettava elin vai päätöksiä tekevä luonnollinen henkilö. Alatyöryhmä itse suositteli päätöksiä tekeväksi tahoksi luonnollista henkilöä. Keskustelussa todettiin, että ulkoministeriön tiedonsaanti ja ohjauskeinot voidaan varmistaa myös ilman erillistä päätöksentekuelintä. Tiedonantovelvollisuudesta tulisi säätää lailla, ministeriöllä tulisi olla näkymä ja mahdollisuus ohjata viranomaistoimintaa näiden ulko- ja kehityspoliittisten tavoitteiden sekä hyvän hallinnonmukaisuuden toteutumiseksi.
2. Ulkoistettavien valtionavustusmyöntöjen yläraja. Tultaisiinko Finnfundille siirtää oikeus myöntää tukia myös yli de minimis -rajan kuten esimerkiksi elokuväsäätiössä, vai tulisiko nämä Business Finlandin tapaan rajata de minimikseen. Keskustelussa tuotiin esille, että Finnfund tekee jo sijoitustoimintansa puolella huomattavasti de minimistä suurempia päätöksiä. Vaikka kyseessä ei olekaan tukimuotoisten avustusten myöntäminen, on yhtiöllä lähtökohtaisesti edellytykset myös de minimistä suurempien päätösten tekemiseen.
3. Oikaisuvaatimusten käsittely. Hallintolain mukainen pääsääntö on, että oikaisua haetaan hallintopäätöksentekijältä. Kuitenkin oikaisuvaatimuksen jättäminen ulkoministeriölle tarjoaisi mahdollisuuden viranomaisena korjata oikaisun kautta päätöksiä. Hallintolain pääsäännön noudattaminen eli oikaisun antaminen Finnfundille on mahdollista ja tiedonkulun kannalta perusteltua. Keskustelussa todettiin, että ulkoistusten on tärkeää olla selkeitä kokonaisuuksia ja resurssitehokkuuden näkökulmasta toimintojen sijoittaminen yhdelle taholle on toivottavaa. Alatyöryhmän selvityksissä on tultu johtopäätökseen, että oikaisujen käsittely on mahdollista siirtää Finnfundille niin, että oikeusturva toteutuu.

Muut esille nousseet asiat: Keskustelussa nostettiin esille, että pidetään kaikki vaihtoehdot esillä lopullisessa muistiossa.

c) PIF -alatyöryhmä:

pidetty yksi kokous, jossa käsiteltiin mahdollisuutta Suomen vientiluotto Oy:n myöntää suoraan rahoitusta. Luotonanto-oikeuden laajentamista on pohdittu myös Suomen vientiluotto Oy:n ulkopuolelle esimerkiksi sitomalla myöntävä taho kansallisen lainsäädännön nojalla luottoja myöntävään tahoon tai muuhun säätelevään, sillä vientiluottoja myöntävä taho on TEM:n vastuulla ja laajempi määrittely ehkäisisi tarvetta lain päivitykselle, mikäli TEM päättäisi uudelleenorganisoida toimintoja ja muuttaa vientiluottojen myöntäjää.

Alatyöryhmä on selvittänyt myös Finnveran takuun roolia. Tällä hetkellä korkotukiluottolainsäädäntö vaatii vientiluotolle aina Finnveran takuun, mutta Finnvera ja TEM ovat indikoineet, että toivoisivat laveampaa muotoilua jatkossa lainsäädäntöön, minkä takia tähän tulisi varautua.

Keskustelussa tuotiin esiin, että ulkoministeriön ei jatkossakaan tulisi ottaa kannettavakseen Finnveralta tämän luottoriskiä. PIF-hallinto tulisi ulkoistettaessa olemaan eri kokoluokkaa Finnpartnershipin kanssa ja tulisi vaatimaan erikseen määriteltävän päätöksentekomallin. Riskienhallintanäkökulmasta kehitysrahoitusta tekevän Finnfundin hyödyntämistä pidettiin kannatettavana.

Alatyöryhmän 4. päivitys päätettiin siirtää seuraavaan kokoukseen. Esiteltiin Annastiina Ali-Lekkala uutena ulkoministeriön juristina. Työryhmälle annettiin tiedoksi, että Annastiina Ali-Lekkala tulee ottamaan vastuuta alatyöryhmästä, mutta Finnfund- sekä laina ja sijoitusalatyöryhmät tulevat säilymään prioriteetteina. Keskustelussa nostettiin esille, että myös IKI-yhteistyötä koskevan sääntelyn päivittäminen on tärkeää, mutta hankkeita on kuitenkin mahdollista jatkaa olemassa olevalla lainsäädännöllä.

4. Muut asiat

Keskustelua käytiin hallitusohjelmassa kirjatusta mahdollisesta Tesi-fuusiosta. Hallituksen esitys on tarkoitus saada lausuntokierrokselle helmikuussa ja antaa toukokuussa. Erillinen hallitusohjelman kirjauksen mukainen Finnfund-selvitys on tarkoitus tuottaa joulukuun aikana valmiiksi, jonka lisäksi selvityksestä tullaan järjestämään myös kuuleminen. Ulkoministeriön lainsäädäntöhanke jatkaa toimintaansa normaalisti ja Finnfundin johtokuntaa tullaan tiedottamaan asiasta. Ulkoministeriön talousyksikköä ja valtiovarainministeriötä on syytä informoida hankkeesta, ja päätettiin kutsua nämä tahot päätyöryhmän kokoukseen. Hankkeen juristiresurssia tullaan esittämään jatkettavaksi.